

เมื่อรถยนต์ที่เช่าซื้อสูญหาย ผู้เช่าซื้อจะต้องรับผิดชอบหรือไม่

วิมล วิทยานันท์
ผู้บริหารสำนักบริหารบุคคล
บริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน)

เรื่องของการเช่าซื้อนั้น ได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 572 บัญญัติว่า "อันว่าเช่าซื้อนั้น คือ สัญญาซึ่งเจ้าของทรัพย์สินออกให้เช่าและให้คำมั่นว่าจะขายทรัพย์สินนั้น หรือว่าจะให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นสิทธิแก่ผู้เช่า โดยเงื่อนไขที่ผู้เช่าได้ใช้เงินจำนวนนั้นเท่านั้นคร่าว" เมื่อพิจารณา

ตามตัวบทแล้วจะเห็นได้ว่า สัญญาเช่าซื้อเป็นสัญญาชนิดหนึ่ง ที่มีลักษณะเป็นสัญญาเช่าบวกกับคำมั่นว่าจะขายทรัพย์สินที่ให้เช่าซื้อ ซึ่งเป็นสัญญาต่างตอบแทนซึ่งผู้ให้เช่าซื้อจะต้องโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่เช่าซื้อให้แก่ผู้เช่าซื้อเมื่อผู้เช่าซื้อชำระค่าเช่าซื้อครบถ้วนแล้ว

ในระหว่างอายุสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ **ผู้ให้เช่าซื้อไม่มีสิทธิบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อ** ด้วยเหตุที่ว่าสัญญาเช่าซื้อนั้นเป็นการให้คำมั่นว่าจะขายทรัพย์สินนั้น หรือว่าจะให้ทรัพย์สินตกเป็นสิทธิแก่ผู้เช่าโดยมีเงื่อนไขที่ผู้เช่าซื้อได้ใช้เงินค่าเช่าซื้อตามจำนวนงวดที่ระบุไว้ในสัญญาเช่าซื้อ **เว้นแต่ผู้เช่าซื้อจะประพฤติผิดสัญญาเช่าซื้อที่กำหนดไว้** ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 574 ความว่า "ในกรณีผิดนัดไม่ใช้เงินสองคราวติด ๆ กัน หรือกระทำผิดสัญญาในข้อที่เป็นส่วนสำคัญ เจ้าของทรัพย์สินจะบอกเลิกสัญญาเสียก็ได้ ถ้าเช่นนั้นบรรดาเงินที่ได้ใช้มาแล้วแต่ก่อนให้รับเป็นของเจ้าของทรัพย์สิน และเจ้าของทรัพย์สินชอบที่จะกลับเข้าครอบครองทรัพย์สินนั้นได้ด้วย"

ต่อมาเมื่อปี พ.ศ.2543 คณะกรรมการว่าด้วยสัญญาได้มีประกาศเรื่อง **ให้ธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา** และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 2543 โดยได้แก้ไขให้เป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภคมากขึ้น เพื่อที่จะได้ไม่ถูกเอาเปรียบ อย่างเช่นกรณีในเรื่องการบอกเลิกสัญญา ผู้เช่าซื้อจะต้องผิดนัดชำระค่าเช่าซื้อ 3 งวดติด ๆ กันและผู้ให้เช่าซื้อต้องมีหนังสือทวงถามให้ชำระค้างงวดที่ค้างก่อนอย่างน้อย 30 วัน หากผู้เช่าซื้อเพิกเฉย ผู้ให้เช่าซื้อจึงจะ

บอกเลิกสัญญาได้ หรือในเรื่องของทรัพย์สินที่ให้เช่าซื้อ หากสูญหาย ถูกทำลาย ถูกยึด ถูกริบ โดยไม่ใช่ความผิดของผู้เช่าซื้อ ห้ามใช้ข้อสัญญาที่กำหนดให้ผู้เช่าซื้อรับผิดชอบชำระค่าเช่าซื้อให้ครบถ้วนตามสัญญา คือ **ไม่ต้องรับผิดชอบชำระค่าเช่าซื้อครบถ้วนตามสัญญา** อาจต้องรับผิดชอบเฉพาะค่าเสียหาย เบี้ยปรับ ค่าติดตามทวงถาม ค่าทนายความเท่าที่ผู้ประกอบการจ่ายและมีเหตุผลอันสมควรเท่านั้น

ในเรื่องกรณีรถยนต์สูญหายอันไม่ใช่เป็นความผิดของผู้เช่าซื้อ เคยมีคำพิพากษาของศาลฎีกาได้เคยตัดสินเรื่องนี้ไว้ในทำนองที่ว่า **เมื่อรถยนต์ที่เช่าซื้อถูกลักไป สัญญาเช่าซื้อระหว่างผู้ให้เช่าซื้อกับผู้เช่าซื้อย่อมเลิกกัน ผู้ให้เช่าซื้อคงมีสิทธิรับค่าเช่าซื้อที่ส่งไว้แล้ว ส่วนค่าเช่าซื้อที่ยังขาดอยู่นั้น ผู้ให้เช่าซื้อไม่มีสิทธิเรียกให้ผู้เช่าซื้อชำระ แม้สัญญาจะมีข้อตกลงให้ผู้ให้เช่าซื้อเรียกค่าเช่าซื้อที่ยังขาดอยู่ก็ตาม**

เทียบเคียงคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 10417/2551 คดีมีปัญหาต้องวินิจฉัยตามที่จำเลยทั้งสองฎีกาประการแรกว่า จำเลยทั้งสองต้องรับผิดชอบชำระค่าเสียหายตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 6 หรือไม่ จำเลยทั้งสองยังเบิกความยืนยันว่า รถยนต์ที่เช่าซื้อสูญหายไปเมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2541 และได้แจ้งความไว้เป็นหลักฐานโดยโจทก์ไม่ได้นำสืบโต้แย้งให้เป็นอย่างอื่น จึงฟังได้ว่ารถยนต์ที่เช่าซื้อได้สูญหายไปจริงก่อนโจทก์มีหนังสือบอกเลิกสัญญาและ**เนื่องจากสัญญาเช่าซื้อ เป็นสัญญาเช่าทรัพย์สินร่วมกับคำมั่นว่าจะขายทรัพย์สินที่ให้เช่าสัญญาเช่าซื้อจึงเป็นสัญญาเช่าทรัพย์สินประเภทหนึ่ง เมื่อรถยนต์ที่เช่าซื้อสูญหาย สัญญาเช่าซื้อย่อมระงับไป** ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 567 ดังนี้ สัญญาเช่าซื้อระหว่างโจทก์กับ

จำเลยที่ 1 จึงเลิกกันนับแต่วันที่ 26 มีนาคม 2541 ซึ่งเป็นวันที่รถยนต์ที่เช่าซื้อสูญหาย เมื่อข้อเท็จจริงไม่ปรากฏว่าการสูญหายเป็นเพราะความผิดของจำเลยที่ 1 **โจทก์จะฟ้องเรียกค่าเช่าซื้อที่ค้างชำระอยู่นับแต่วันที่รถยนต์ที่เช่าซื้อสูญหายไม่ได้** แต่ตามสัญญาเช่าซื้อ ข้อ 4. กำหนดให้ผู้เช่าซื้อต้องรับผิดชอบเกี่ยวกับค่าเสียหายจากการใช้ การเก็บรักษาทรัพย์สินที่เช่าซื้อแม้เป็นเหตุสุดวิสัยและตามข้อ 7. ได้กำหนดให้ผู้เช่าซื้อต้องรับผิดชอบเงินค่าเช่าซื้อ ค่าเสียหายใดๆ ในกรณีสัญญาเช่าซื้อได้ยกเลิกเพิกถอนไม่ว่าเหตุใด ให้แก่ผู้ให้เช่าซื้อจนครบถ้วน ย่อมหมายความรวมถึงผู้เช่าซื้อต้องรับผิดชอบต่อผู้ให้เช่าซื้อเกี่ยวกับค่าเสียหายค่าเช่าซื้อที่ค้างชำระในกรณีสัญญาเช่าซื้อเลิกกันเพราะเหตุรถยนต์เช่าซื้อสูญหายด้วย **ข้อกำหนดดังกล่าวเป็นการกำหนดค่าเสียหายไว้ล่วงหน้าในลักษณะเป็นเบี้ยปรับยอมใช้บังคับได้ตามกฎหมาย หากพฤติการณ์ปรากฏว่าสูงเกินส่วนศาลย่อมกำหนดให้ตามสมควรแก่ความเสียหายได้** การที่โจทก์ฟ้องเรียกค่าเสียหายเป็นค่าเช่าซื้อที่ค้างชำระ ค่าใช้จ่ายในการติดตามรถตามที่กำหนดในสัญญาและศาลล่างทั้งสองกำหนดให้ โดยถือว่าเป็นเบี้ยปรับนั้น ถือได้ว่าเป็นการกำหนดค่าเสียหาย ตามที่โจทก์กล่าวในคำฟ้องไม่เกินค่าขอของโจทก์ตามที่จำเลยทั้งสองฎีกาอย่างไร เมื่อพิเคราะห์ถึงราคารถยนต์ที่แท้จริงประกอบกับค่าเช่าซื้อที่จำเลยที่ 1 ได้ชำระแก่โจทก์และรถยนต์ยอมเสื่อมราคาไปเพราะการใช้ตามปกติแล้ว เห็นว่าศาลล่างทั้งสองกำหนดค่าเสียหายมา 251,000 บาท นั้นเหมาะสมแล้ว

บทสรุปสังคาย อย่างไรก็ตามการสูญหายของทรัพย์สินที่เช่าซื้อนั้น จะต้องเป็นการสูญหายที่พิสูจน์ได้ว่า เป็นการสูญหายที่แท้จริงที่ไม่ใช่เป็นความผิดของผู้เช่าซื้อ มิใช่เป็นการเสแสร้งแต่งเรื่องขึ้นเพื่อจะได้ไม่ต้องรับผิดชอบตามสัญญา มิฉะนั้นจะกลายเป็นความผิดอาญาข้อหาฉ้อโกง หรือแจ้งความเท็จต่อเจ้าพนักงาน หรือยกยอกทรัพย์สินได้ และอีกหลายข้อหาจะตามมา ซึ่งไม่คุ้มค่างับการโกหกแต่งเรื่องเท็จขึ้นมาเลย

